

Sygn. akt IV CZ 140/16

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku J. S.
przy uczestnictwie A. L. i S.L.
o zniesienie współwłasności i zobowiązanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 kwietnia 2017 r.,
zażalenia uczestnika postępowania A. L.
na postanowienie Sądu Okręgowego w O.
z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt IX Ca .../14,

1. oddała zażalenie;

**2. stwierdza, że każdy z uczestników postępowania ponosi
koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Uczestnik postępowania w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości A.J. L. wniósł powództwo o zobowiązanie córki S. L. do złożenia oświadczenia woli o zwrotnym przeniesieniu na jego rzecz $\frac{1}{4}$ udziału w nieruchomości objętej sporem. Odwołanie to odnosiło się do darowizny tego prawa dokonanej na rzecz S. L. w 2003 r. w formie aktu notarialnego, a jego przyczyną stała się, według darczyńcy, rażąca niewdzięczność obdarowanej. Sąd Okręgowy, który rozpoznawał sprawę o zniesienie współwłasności, postanowił przekazać sprawę o zobowiązanie do postępowania działowego zgodnie z art. 618 k.p.c.

W postępowaniu apelacyjnym na rozprawie doszło do rozpoznania apelacji od postanowienia Sądu pierwszej instancji w przedmiocie zniesienia współwłasności oraz powództwa o wspomniane zobowiązanie.

Pozew w sprawie o zobowiązanie został złożony na dwa tygodnie przed rozpoznaniem apelacji od postanowienia Sądu pierwszej instancji w sprawie o zniesienie współwłasności. Jednocześnie uczestnik postępowania zaskarżył apelacją rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji i domagał się zmiany postanowienia tego Sądu w pkt I poprzez zobowiązanie S. L. do złożenia oświadczenia woli o zwrotnym przeniesieniu na rzecz A. L. $\frac{1}{4}$ udziału w prawie własności darowanej nieruchomości.

Sąd Okręgowy odrzucił apelację uczestnika z racji jej niedopuszczalności (art. 370 k.p.c.) i wyjaśnił, że uczestnikowi mógłby przysługiwać środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej (art. 519¹ § 1 k.p.c.).

W zażaleniu uczestnika postępowania kwestionowano stanowisko Sądu Okręgowego i podnoszono naruszenie art. 370 k.p.c., art. 618 § 1 k.p.c. w zw. z art. 767 § 1 i § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 519¹ § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Należy stwierdzić, że sprawa o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli o przeniesienie na powoda własności nieruchomości (udziału we własności nieruchomości) na pewno należy do kategorii spraw, o których wspomniano w art. 618 § 1 k.p.c. („spór o prawo własności”; por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 114/09, OSNC 2000, nr 718, poz. 102). Sąd prowadzący postępowanie o zniesienie współwłasności ma obowiązek ustalenia, czy między współwłaścicielami rzeczy nie toczy się już inna sprawa należąca do kategorii spraw określonych w art. 618 § 1 k.p.c. i podjąć w związku z tym odpowiednią decyzję procesową (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2014 r., I CSK 626/13 nie publ.).

W rozpoznawanej sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości pomiędzy trojgiem współwłaścicieli taka decyzja procesowa została podjęta przez Sąd Okręgowy i wytoczona przez powoda sprawa o zobowiązanie uczestniczki postępowania działowego J. L. do złożenia odpowiedniego oświadczenia woli (po odwołaniu dokonanej przez powoda darowizny nieruchomości) została przekazana do rozpoznania w sprawie o zniesienie współwłasności nieruchomości. W orzecznictwie wskazuje się, że zgłoszenie roszczeń objętych art. 618 § 1 k.p.c. dopuszczalne jest w zasadzie do daty zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji, przy czym przyjmuje się także, iż zgłoszenie ich przed sądem drugiej instancji jest wówczas skuteczne, gdy powstały one albo stały się wymagalne w trakcie postępowania międzyinstancyjnego lub później (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2016 r., IV CSK 593/15, nie publ.; postanowienie Sąd Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., II CSK 330/10, nie publ.).

W wyniku wspomnianego przekazania sprawa o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli utraciła swą odrębność procesową i stała się elementem szerszego przedmiotu sporu w postaci zniesienia współwłasności, co powinno być znaleźć odpowiedni wyraz w sentencji rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji.

Jeżeli zatem zakończone zostało postępowanie odwoławcze w sprawie o zniesienie współwłasności i w postanowieniu Sądu Okręgowego z dnia 25 marca

2016 r. rozstrzygnięto także o żądaniu obejmującym zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli (pkt I postanowienia), to uczestnikowi postępowania mógł przysługiwać jedynie środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, niezależnie od tego, jaką część wspomnianego postanowienia zamierzał on zaskarżyć. Należy zatem podzielić stanowisko Sąd Okręgowego o niedopuszczalności apelacji (art. 370 k.p.c.). Nie można natomiast podzielić sugestii skarżącego, że pkt I postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 25 marca 2016 r. „winien być traktowany jako orzeczenie (...) sądu pierwszej instancji” (s. 7 zażalenia). Rozstrzygnięcie takie stanowi bowiem element ogólnego rozstrzygnięcia o przedmiocie sporu w postaci zniesienia współwłasności nieruchomości niezależnie od tego, jak ostatecznie skonstruowana została sama sentencja postanowienia Sądu drugiej instancji.

Z akt sprawy wynika, że skarżący wniósł skargę kasacyjną od postanowienia z dnia 25 marca 2016 r.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie uczestnika postępowania jako nieuzasadnione i orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego (art. 520 § 1 k.p.c.).

kc

jw